

Ἡ σημερινὴ Πέτρα, μίαν ὥραν περίπου ΝΔ., ἤκμαζέ πως. Εἶχε μέχρις 700 οἰκιῶν, παρὰ τὴν φρικτὴν τυραννίαν. Ἡ δὲ δεκάτη ἀνῆρχετο εἰς 8000 κοιλὰ. Κατόπιν ἐξετοπίσθη εἰς Γένναν καὶ Βουνὰρ χισὰρ καὶ Μακεδονίαν. Τόσον ἡ Πέτρα ὅσον καὶ ὁ Σκόπελος κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων. Οὐδείς τῶν κατοίκων ἔμεινεν ἄδαρτος μέχρι καὶ αἰμορραγίας πρὸς ἐκβίασιν χρημάτων καὶ ὑπὸ αὐτῶν ἔτι τῶν ὀργάνων τῆς ἀστυνομίας. Καὶ ὁ Σκόπελος ἔδιδε 12000 κοιλὰ δι' ὃ καὶ ἡ δεκάτη ἐξεμισθοῦτο πλέον τῶν 5000 λιρῶν εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ὁ σῖτος ἐτιμᾶτο 30 παράδες τὴν ὀκάν.

ΣΚΟΠΕΛΟΣ

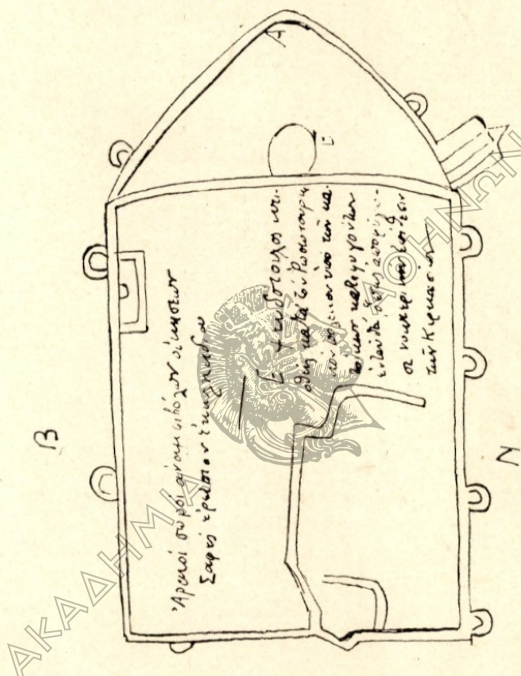
4 ὥρας ΒΔ. 40) Ἐκκλ. ἐπὶ βραχολόφου φερωνύμου ὄντως (διδοὶ ὑψηλὴ σκοπιὰ καθορᾷ μεγίστας ἐκτάσεις μέχρις Ἀδ]πόλεως λέγουσι) ἐπιμήκους καὶ πρὸς Δ. στενεύει ἡ ράχis (ἕως 400 μ. μέσον πλάτος ἥττον πολὺ τῶν 100). Τὸ τεῖχος παρεμφερές πρὸς τὸ τοῦ Λιδυμοτείχου ἔχει καὶ στενώτερον ἐπὶ τῆς Δ. κορυφῆς ὑπὲρ τὴν συγκεχωσμένην ὄλως νῦν Ν. Δ., πύλην, περίβολον εἶδος μικροσκοπιᾶς ἀκροπόλεως, ἀλλ' ἴσως μᾶλλον κατασκευὴν δίπυλον, ἂν καὶ συμπεπτωκὸς καὶ τὸ ἐξωτερικὸν τεῖχος δὲν δεικνύει πλέον τὴν δευτέραν.

Τὸ ἐξωτερικὸν μέγα τεῖχος σώζει ἰχνη μὲν δεκάδος τοῦλάχιστον στρογγύλων πύργων (τῶν πλείστων πλήρων φαίνεται μέχρι τῆς κορυφῆς· εἰς δύο μόνους διακρίνεται ἔγκοilon ἀνώγειον). Ἐνα δὲ τὸν μέγιστον δυτικώτατα ἱκανῶς σχεδὸν ἀκέραιον ὕψ. 9 ἔσω μ. διαμέτρ. 8 πον, μὲ δύο παχείας (ἀνὰ 3 μ.) ἀσβεστοκεραμίνας ζώνας (ἀνὰ 5 κεράμους) παχείας (ὡς καὶ ὁ πεντάγωνος βορειώτατος πύργος) ἕως 0,50 τὸ πάχος ἀποτελοῦν ἰδίᾳ αἱ στρώσεις τῆς ἀσβέστου φθάνουσιν ὡς 0,20. Ἀλλὰ δὲν ἔχουσι πάντες κεραμίνας ζώνας ὡς π. χ. ἀντίθεσιν ποιεῖ ἀμέσως πρὸς τὸν περίβολον ἐκεῖνον, δεξιόθεν τῆς Δ. πύλης εἰρημένον ὁ προσεχὴς ἀπὸ Β. ἔτι μείζων τετράγωνος τῆς ἀκροπόλεως—πλευρᾶς οὗτος καὶ ὕψ. 10 μ. ἀλλὰ μίαν μόνην ὑπέρτατα ἔχων κεραμίνην ζώνην καὶ ὑπ' αὐτὴν φέρων κατὰ τὰ $\frac{2}{3}$ τοῦ ὕψους κεραμοσύνθετον σταυρὸν καὶ πιθανὸν μονόγραμμα (ἴδε ἀνωτέρω).

Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ διάβρωσις τοῦ χρόνου (ὡς φαίνεται μεταξὺ τῶν λίθων κατὰ τὸν βαθμὸν τῶν κουφαλῶν των) προχωρημένη μὲν πολὺ εἰς τοῦτον, ἐλάχιστα δὲ εἰς τὸν στρογγύλον καὶ εἰς τὸν ἀπὸ Β. ἀσφαλῶς ὑστερογενῆ, διότι ὑπενδύει προὔπαρχον ἀκεραμόζωνον ὥσπερ τεῖχος, πενταγωνοειδοῦς, ὅστις ἐπίσης ἔχει μίαν ἀσβεστοκεραμίνην ζώνην, συνάξω ἀσφαλῶς, ὅτι ἐδῶ ἡ ἔχουσα ταύτας τειχοδομικὰ νεώτερα (καὶ ἴσως πολὺ, διότι ἀδιάβρωτα ὅλως μέρη τινὰ ὥσει προσφάτως ἐκτισμένα). Διὸ καὶ πιθανὸν φαίνεται, ὅτι πυρὴν τοῦ ὄλου ἦτο ἐπὶ τῆς ΒΔ. ἀκροτάτης ἄκρας ὁ μέγας

τετραγώνος κορυφαῖος πύργος καὶ τὸ περίξ νῦν ἀκροπολοειδὲς τείχος, τὸ δὲ στρογγυλόπυργον, ὕπερ παντοῦ σχεδὸν περιβάλλεται ἀπὸ ζώνας, προ-
ῆλθεν ἐκ νεωτέρας ἐπισκευῆς ἐπενδυσάσης βλέπω καὶ τὸν ΒΔ.

Πάχος τοίχων τοῦ μὲν κορυφαίου τετραγώνου τὸ ἄνω 1,50 μ. που
ἀλλὰ σαφῶς παχύτερον τοῦ κάτω 1,2 μ. που (καὶ τὸ τείχος ὅλης τῆς ἀκρο-

πόλεως) ἐφ' οὗ δηλ. ἐπάτουν, τῆς προεξοχῆς αἱ δοκοὶ φαίνονται τοῦ ἄνω
σαφῶς πατώματος, ἂν δὲν εἶναι ἀπλῇ βάσις.

Τοῦ δὲ ἐξωτερικοῦ τείχους καὶ τῶν πύργων του καὶ τοῦ νοτίως κει-
μένου ἔτι ὀλιγώτερον τῶν 10,5 τὰ πολλά, ἀλλὰ περὶ τὸ μέσον τῆς Β.
πλευρᾶς, τὰ βατώτερα δηλ. τοῦ λόφου παχύνονται· (καὶ ἔχονσι μεγαλιθι-
κώτερα θεμέλια) μέχρι 5 μ.

Φρέαρ. Μετὰ τὴν Δ. πύλην ἐν αὐτῇ ἀμέσφ, πιθανὸν καὶ πάρα
μέσον που τοῦ βορείου περιβόλου εἰς τὸ βορείως ἐντὸς τείχος ταπεινότε-
ρον ἐπίπεδον δύνῃεν τὸ ἔδαφος (σχοῖνοι) ὡσαύτως καὶ ἔξω τούτου.
Ἐνθα δὲ αὐτὸ καὶ ἡ δίδυμος δεξαμενὴ παρ' ἧς ΝΔ. ἄκρον φρεατοειδὲς

(ἀλλ' ἐλλειπτική) κατασκευάσµα εἰς ἀσφαλῆ ἀνέλκυσιν ἄνωθεν ὕδατος ὑπὸ τῶν ἐν τῷ τείχει. Ἡ μέσῳ νοτία πλευρὰ ἔξωθεν δίδυμος δεξαµενὴ καµαρωτὴ ἀµφοτέρωθεν, πλάτους καθαροῦ ἑκάτερον 4 καὶ 5 μ. μῆκος ἀνὰ 2,5 μ. πού. Ἐντὸς τοῦ διπλόπαχου νοτίου των συνδέοντος τείχους διάδρομος συγκοινωνίας στενώτατος (1 μέτρ.) ὡσαύτως καµαρωτή. Παρεξήρχετο ἐκ τοῦ περιβόλου σκέλος προστατευτικὸν ἑκατέρωθεν, ἴσως, ἀλλὰ μάλλον πυραμοειδεῖς προεξοχαὶ γωνιώδεις βράχου.

Καὶ ἐπιγραφὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Σκοπέλου ἐνεθυμεῖτο ὁ ἐν Σαραντα-Ἐκκλησίαις καφεπώλης καὶ ἐπὶ 10 ἔτη διδάσκαλος Σκοπεληνὸς Ἀνδρονίκου. Ὁπωσδήποτε τὰ ἀσφαλῆ Ρωμ. νομίσματα καὶ εἰδώλιον χαλκοῦν (0,6 ὕψ.) καθημένου χλαμυδοφόρου ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου Ἑρμοῦ (;) με **φοῦλκι** ἐν τῇ δεξιᾷ, ἐνῷ ἡ ἀριστερὰ ἀκουμβᾷ ἐπὶ ἀγκῶνος.

Τοποθεσίαι Παναγιῶτες, Πλάκες. Ἐν τῇ **Πέτρᾳ**, Κότρωνας, Καρταλὲς κλπ.

Παραδόσεις φαίνονται ἵκαναὶ παρὰ τῷ λαῷ. Πλὴν τῆς συνήθους ὅτι συνεκοινώνει πρὸς τὴν Ἀδρ]πολιν (ὄρατην ἐν αἰθρίᾳ ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ πύργου) λέγεται ὅτι: κάθε 9 γυναικῶν τὰ παιδ' ἀ ἐφύλαττε μία γραῖα, ἐνῷ αἱ μητέρες των ἐδούλευαν εἰς τὴν τοιχοποιίαν καὶ ὅτι ἐκυριεύθη διὰ προδοσίας, διπλῆς λαμπάδος ἀναφθείσης ὑπὸ γυναικός, ὑποδειξάσης τοῦτο εἰς τοὺς ἐκ Πέτρας (1 1/2 ὥρ.) βάλλοντας Τούρκους νὰ βάλλουν εἰς τὸ μέσον κλπ. Οὕτως ἐξηγοῦσι τὴν ὁπὴν τῆς δεξαµενῆς κατὰ τὸ Ν. τεῖχος ὡς ρῆγμα πυροβόλου. Διὸ ἐκχυθέντος τοῦ ὕδατος, παρεδόθη ἡ πόλις. ἦτο δὲ τὸ πάλαι καὶ ἐπισκοπή.